

BEDRIJVEN STELLEN KENNIS BESCHIKBAAR AAN ARME LANDEN

Ontwikkelingssamenwe

De overheid bezuinigt op ontwikkelingssamenwerking. Maar binnen bedrijven neemt de belangstelling voor contacten met ontwikkelingslanden juist toe. De afgelopen jaren zijn allerlei organisaties ontstaan die vraag en aanbod op dit gebied bij elkaar brengen. Ontwikkelingssamenwerking nieuwe stijl, juichen sommigen. Anderen waarschuwen: “Dit is geen vervanging voor langdurige samenwerkingsprojecten via programma’s als NICHE.”

rking opnieuw uitgevonden?

Ineens waren ze er: jonge organisaties met namen als People4Change, SharePeople, Better Future en Esteam Work. De afgelopen jaren werden ze opgezet met de bedoeling Nederlandse professionals met kennis en expertise te koppelen aan ondernemers of organisaties in ontwikkelingslanden. “Het is geen ontwikkelingshulp. Wel ontwikkelingssamenwerking, in de betekenis die tweerichtingsverkeer veronderstelt”, aldus Martine de Graaff, een van de oprichters van People4Change.

Bij die stichting kunnen organisaties in ontwikkelingslanden een aanvraag doen voor ondersteuning bij bijvoorbeeld een project. “Wij gaan vervolgens op zoek naar een professional bij een van de bedrijven waarmee wij samenwerken”, legt De Graaff uit. “Die bedrijven betalen een bemiddelingsfee en nemen een deel van de dagen voor hun rekening die hun werknemer in het project werkt. De partij ter plaatse zorgt voor lokaal transport, onderdak, begeleiding en een concrete opdracht. Daarmee is het voor hen ook een investering.” Nederlandse bedrijven hebben tal van redenen om mee te doen aan deze nieuwe werkvorm. Ze geven er invulling mee aan maatschappelijk verantwoord ondernemen, ze bieden medewerkers de kans om interculturele competenties op te doen, maar de buitenlandse activiteiten kunnen ook onderdeel zijn van het pakket interessante secundaire arbeidsvoorwaarden waarmee ze de beste werknemers binden.

Kennisinjectie

Die laatste profiteren zelf van de samenwerking, doordat ze zich persoonlijk en professioneel kunnen ontwikkelen in omstandigheden die er in eigen land niet zijn. Ten slotte profiteert ook het ontwikkelingsproject van een kennisinjectie op een gebied waar het de expertise zelf moeilijk kan vinden. “Kortom, een win-win-winsituatie”, aldus De Graaff. Intussen werkt People4Change samen met onder meer Akzo Nobel, Accenture en Schouten & Nelissen. Jonne Zweers is marketing- en communicatie-manager bij SharePeople, dat bedrijven als Capgemini

en Imtech verbindt met mkb-ondernemers in ontwikkelingslanden. De organisatie is voortgekomen uit de traditionele ontwikkelingssamenwerking en ontvangt nog subsidie. “Maar vanaf 2015

moeten wij volledig op eigen benen staan”, vertelt Zweers. Daarvoor moet het aantal bedrijven waarmee wordt samengewerkt, worden uitgebreid. Gelukkig zijn er volgens Zweers genoeg resultaten die aantonen dat een uitzending veel oplevert.

Zijn dergelijke kennisuitzendingen een nieuwe vorm van ontwikkelingssamenwerking? “Ontwikkelingssamenwerking impliceert voor mij nog steeds

eenrichtingsverkeer”, zegt Zweers. “Bij onze programma’s is er tweerichtingsverkeer, en het gaat om kennis, niet om geld. Kennis is duurzaam. Kennis raakt niet op.”

Mensen in achterstandssituaties

Het delen van kennis en ervaring. Dat is ook wat Marije Adriaansens in haar loopbaan beweegt. In 2003 was zij een van de oprichters van Better Future, een organisatie die managementteams uit Nederland in contact brengt met managementteams in ontwikkelingslanden. Het bedrijf bestaat nog, maar voor Adriaansens was na zeven jaar de tijd rijp voor een volgende carrièrestap. Zij werd directeur van de Nederlandse afdeling van SIFE, een internationale organisatie die jaarlijks in 38 landen een wedstrijd organiseert voor studenteninitiatieven die de economische kansen van mensen in achterstandssituaties moeten verbeteren.

De winnaars van de nationale competities nemen deel aan een jaarlijkse wereldcompetitie. Zij krijgen veel aandacht van juryleden van gerenommeerde, internationale bedrijven. In Nederland zijn maar liefst zestien hogeronderwijsinstellingen verbonden aan SIFE. Vanuit het bedrijfsleven wordt de organisatie gesponsord door bedrijven als Unilever, Heineken en KPMG.

“Tot zo’n anderhalf jaar geleden werd zeker 50 procent van de Nederlandse SIFE-projecten in

“Dit kan een prima instrument zijn om docenten snel aan interculturele competenties te helpen”

ontwikkelingslanden opgezet”, vertelt Adriaansens. “Tegenwoordig stimuleren wij studenten om vooral in hun eigen land of woonplaats initiatieven te starten. Wij denken dat het effect dan duurzamer is. Wel juichen we het toe dat er in opkomende economieën en ontwikkelingslanden ook SIFE-organisaties worden opgezet. Op die manier worden dus ook daar lokale bedrijven, studenten en kennis aan elkaar gekoppeld.”

Toekomstige leiders

Het werk voor SIFE vertoont overeenkomsten met het vroegere werk van Adriaansens. “Echte sociale verandering duurt natuurlijk langer, maar dat je met intensieve en kortstondige initiatieven een katalysator voor verandering kunt zijn, daar geloof ik in.” Het werken met studenten vindt ze extra interessant. “Omdat je daarbij met onze toekomstige leiders te maken hebt. Dit zijn jonge mensen die doen wat de huidige leiders wel hadden willen doen, maar nooit hebben gedaan. Ik zie veel jonge mensen die graag iets voor anderen willen betekenen. Ze hebben behoefte aan zingeving. Dat is iets wat via SIFE vorm kan krijgen.”

SIFE is een voorbeeld van hoe studenten uit het hoger onderwijs concreet iets kunnen bijdragen aan internationale samenwerking. Bij organisaties als People4Change en SharePeople komen studenten niet vanzelfsprekend in aanmerking voor uitzendingen. “Wij stellen als eis dat mensen drie tot vier jaar werkervaring hebben. Alleen dan kun je er zeker van zijn dat zij echt iets te bieden hebben aan een lokale organisatie”, aldus Zweers.

Toch vertelt hij graag over de uitzending van zestien parttime masterstudenten van Nyenrode die SharePeople in 2010 hielp organiseren. “Het was een initiatief van de studenten zelf. Zij wilden uit hun ‘comfort zone’ worden gehaald en hun kennis ter beschikking stellen aan kleine ondernemers in Kenia. Omdat deze studenten naast hun studie al werkten, was het voor ons een interessante en succesvolle samenwerking.”

Onderwijsverbetering

Ook bij People4Change is wel eens met studenten gewerkt, al worden die volgens De Graaff meestal samen met professionals van bedrijven uitgezonden. Zo ging enige tijd geleden een groep TU-studenten uit Delft samen met mensen van interim-managementadviesbureau Yacht naar Sierra Leone. De Nederlanders onderzochten of een waterkrachtcentrale nog te herstellen was of opnieuw opgebouwd moest worden.

Maar People4Change heeft meer ervaring met het uitzenden van docenten. “Tot nu toe zijn dat vooral

basisschooldocenten geweest”, vertelt De Graaff. “Mensen die hebben geholpen met de ontwikkeling van curricula en het verbeteren van schoolorganisaties.” De behoefte aan kennis uit het bedrijfsleven blijft het grootst, zegt ze. “Maar omdat wij veel met lokale ngo’s werken die zich ook richten op onderwijsverbetering, krijgen wij regelmatig aanvragen die interessant zijn voor docenten uit het hoger onderwijs.”

Jos Walenkamp wil de intermediaire initiatieven niet onder de noemer ontwikkelingssamenwerking scharen. De lector Internationale Samenwerking aan de Haagse Hogeschool heeft het ontstaan van de bemiddelingsorganisaties de afgelopen jaren waargenomen. “Maar hun werk is nog te kleinschalig om het ontwikkelingssamenwerking te noemen”, vindt Walenkamp. “Als je ziet hoeveel jaren en energie wij, bijvoorbeeld vanuit de Nuffic, steken in projecten om overheidsorganen en onderwijsinstellingen in ontwikkelingslanden te verbeteren, dan kun je je voorstellen dat het overvliegen van een medewerker voor een aantal weken een beperkt effect heeft.”

Bijzonder nuttig

Toch ziet hij ook positieve kanten aan de nieuwe werkwijze. “Het grote voordeel van dit soort korte kennisuitwisselingen met kleine partners in ontwikkelingslanden is dat het gevoel van eigenaarschap – dat bij een kleine lokale organisatie toch al veel groter is dan bij een ministerie of universiteit – intact blijft. Als zo’n kleine organisatie investeert in een kennisvraag, dan zal zij ook sneller geneigd zijn er daadwerkelijk iets mee te doen.”

Ziet Walenkamp kansen voor hogeronderwijsinstellingen om zich in deze nieuwe vorm van samenwerking met ontwikkelingslanden te begeven? “Het is geen vervanging voor de langdurige samenwerkingsprojecten, die bijvoorbeeld via programma’s als NICHE worden opgezet”, benadrukt de lector, die tevens als adviseur verbonden is aan de Nuffic. “Het is ook geen vervanging voor de langdurige samenwerking die wij als Haagse Hogeschool zelf aangaan met drie polytechnics in Ghana. Maar zeker als je kijkt naar de opbrengst voor de eigen organisatie en de eigen medewerkers, dan denk ik dat het ook voor een hogeschool of universiteit bijzonder nuttig is om docenten voor bepaalde tijd naar een ontwikkelingsland te sturen. Internationalisering valt of staat met docenten. Om internationalisering in gang te zetten, heb je internationale vaardigheden nodig. Dit zou wel eens een prima instrument kunnen zijn om docenten op een snelle manier te helpen hun interculturele competenties te versterken.”

ROB BURKHARD